VIAŢA CA O APĂ CURGĂTOARE

Mirela-Ioana BORCHIN

Ştiu că se poate trăi fără cărţi. Nu vreau să ştiu cum. Nu vreau să ştiu cine trăieşte aşa. Vreau să cuprind cu privirea doar ochii în care se văd cărţi. Ochi doldora de cuvinte. Ochi grei de sens. Ochi formaţi de lectură. Ochi pentru cultură.

Energia cuvântului din dinamicele structuri discursive poate fi pusă în oglindă cu energia valului din dinamicele ape curgătoare. O energie creatoare, propulsoare, inepuizabilă. În permanentă degajare. În permanentă regenerare.

În plan simbolic, cursul unei ape – de la obârşii până la vărsare – a fost cel mai adesea asemuit destinului uman. Complexitatea vieţilor efemere s-a „oglindit" în manifestările apelor curgătoare, pe care omul obişnuit, dar şi creatorul le-au perceput auditiv şi vizual ca pe un traseu simbolic analog propriei treceri prin lume.

1. Sonorităţi

Întocmai ca oamenii, apele curgătoare se fac nu doar văzute, ci şi auzite. Sonorităţile apelor, reflectate mai cu seamă de substantive de origine onomatopeică, sunt asociate unor reacţii afective specific umane:

„Vino-n codru cu verdeaţă
Und-*isvoare plâng* în vale..." (M. Eminescu)

„Ele trec în harnici unde şi *suspină*-n flori molatic,
Când coboară-n ropot dulce din tăpşanul prăvălatic" (M. Eminescu)

Şopotul, susurul, murmurul izvoarelor, clipocitul apei prelinse de pe stâncă, vuietul valurilor, ţârâitul ploilor sau urletul cascadelor sunt expresii semiotice uzuale, care aparţin sistemului lingvistic, pentru ca omul să poată comunica, prin ele, despre ape. Majoritatea conţin consoane sonante, şuierătoare, vocale şi semivocale acute sau grave, fapt ce vorbeşte de la sine despre motivaţia lor naturală (v. *murmur*, *susur*, *şopot*, *clipocit*, *vuiet*, *ţârâit* etc.). Valorificarea lor discursivă dă dimensiunea posibilităţilor

BDD-V327 © 2011 Editura Universităţii de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:48:43 UTC)

de reprezentare prin limbaj verbal a limbajului sonor, fluent, al apelor care curg.

Dintre toate elementele naturale, apa este nu doar oglinda formelor, ci şi o „oglindă a vocilor". Aşa cum observa Gaston Bachelard, râul, fluviul şi cascada au un limbaj pe care oamenii îl înţeleg în mod firesc, fiindcă pot descoperi în el asemănările cu propriul limbaj[1].

Apele curgătoare au sonorităţi variate, care ar putea compune, într-o imaginară consonanţă, o grandioasă simfonie. Pe care nimeni nu a ascultat-o vreodată. E de necuprins. Nu se lasă plagiată. Ci doar imaginată. Se poate reprezenta prin cuvinte. Există poeţi ai apelor: Poe, Hoffmann, Coleridge, Eminescu, Blaga, Bogza... Se poate reprezenta prin note muzicale. Există compozitori care au scris simfonii ale apelor: Haendel, Smetana, Strauss...

De şoaptele apelor se leagă primele amintiri ale copilăriei, aflate la limita dintre realitate şi imaginaţie:

„Fiind băiet, păduri cutreieram şi mă culcam ades lângă izvor,
Iar braţul drept sub cap eu mi-l puneam, s-aud cum *apa sună-ncetişor*." (M. Eminescu)

Indiferent de vârstă, cel ce şi-a păstrat sufletul de copil aude întotdeauna cântece în apele curgătoare:

„Dar eu umblu lângă *ape cântătoare*" (L. Blaga)

„... drumul Oltului pe faţa pământului este *un cântec niciodată întrerupt*, *un cântec imens*, al cărui ecou creşte..." (Geo Bogza, *Cartea Oltului*)

Încă de la izvoare, apa comunică în plan sonor, muzicalitatea începuturilor unui curs fiind senină şi cutezătoare, în armonie cu celelalte trăsături ale apei dulci. Pe măsură ce se îmbogăţesc ca debit, în funcţie de relief şi de condiţiile meteo, apele curgătoare îşi amplifică şi nuanţează repertoriul muzical:

„Și prin *vuietul* de valuri,
Prin mişcarea naltei ierbi
Eu te fac s-auzi în taină
Mersul cârdului de cerbi" (M. Eminescu)

„Din ce în ce *cântarea* în valuri ea tot creşte
Se pare că **furtuna** ridică al ei glas..." (M. Eminescu)

[1] Vezi *Apa şi visele*, Bucureşti, Editura Univers, 1995, p. 209.

BDD-V327 © 2011 Editura Universității de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:48:43 UTC)

„Bubuituri surde, de tobe, răzbat din adâncime, precipitându-şi ritmul, când apa porneşte să cadă, din treaptă în treaptă, de pe stânci. Cu fiecare clipă, cântecul creşte, cu fiecare din afluenţii de pe celelalte văi, încă un corn sau un flaut i se adaugă [...] Pe când se prăbuşeşte în noile cataracte, Oltul îşi înalţă cântul dintr-o mulţime de alămuri, ce se întrec să-i dea viaţa şi strălucirea unui imn triumfal." (Geo Bogza, *Cartea Oltului*)

2. Reflexii

Pe fundalul sonor al existenţei apei şi omului, se rânduiesc puzderii de imagini poetice ale unui curs acvatic cu reverberaţii în destinul uman. Textul poetic este locul privilegiat pentru imortalizarea semiotică a unor sentimente variate, în mare parte generate de experienţa umană a apei care curge. Dintre acestea reţinem:

- **dorul**:

„Bădişor depărtişor,
Nu-mi trimite-atâta *dor*
Pe pârâu şi pe izvor." (Folclor)

Dorul desluşit din graiul apelor este de neostoit, căci ele sunt o permanentă sursă de aducere-aminte a durerii din dragoste, înteţite de absenţa prelungită a iubitului plecat departe. Acelaşi sentiment răscolitor, potenţat de sonorităţile unei ape agitate, îl trăieşte şi mama tânărului aflat între străini:

„În vaduri *ape repezi curg*
Şi *vuiet* dau în cale,
Iar plopi în umedul amurg
Doinesc eterna jale." (G. Coşbuc)

- **durerea**:

„Purtăm fără lacrimi
o boală în strune
şi mergem de-a pururi
spre soare-apune.

Răni ducem – ***izvoare*** **–**
deschise subt haină.
Sporim nesfârşirea
c-un cântec, c-o taină." (L. Blaga)

Mai cu seamă durerea colectivă îşi are expresia poetică în imaginea apelor curgătoare ce şi-au găsit vad în peisajul spiritual românesc:

BDD-V327 © 2011 Editura Universităţii de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:48:43 UTC)

„La noi sunt codri verzi de brad
Şi *râuri de mătase*,
La noi atâţia fluturi sunt
Şi-atâta *jale*-n case.” (O. Goga)

Apele plâng o durere care se cere neapărat tălmăcită de omul aflat în comuniune cu natura:

„*Apele plâng*, clar isvorând în fântâne” (M. Eminescu)

„Plutea o lebădă-ntr-o noapte pe apa iezerului tainic,
Aci sălbatec, numai ţipăt, aci ca *molcom plâns de ploi*...” (V. Voiculescu)

Plânsul apelor devine şi mai dramatic atunci când simbolizează „durerea” materiei întregi:

„De-atâtea nopţi aud *plouând*
Aud *materia plângând*...” (G. Bacovia)

- **respectul**:

Reverenţa faţă de râul Olt, care circumscrie o lume profund românească, o întâlnim îndeosebi la poeţii ardeleni:

„Şi-acum dă-mi mâna,
A sunat gornistul de plecare,
Du *Oltului* din partea mea
O caldă salutare...” (G. Coşbuc)

„*Bătrâne Olt*, cu buza arsă,
Îţi sărutăm unda căruntă!” (O. Goga)

Apa nu este doar un semn iconic al omului, ci şi un constituent fundamental al fiinţei umane, a cărei structură chimică este preponderent acvatică. Această constituţie simbolică este extrem de onorantă. Tertulian îndeamna omul să respecte stihia pe care plutea suflul lui Elohim înainte de Facerea lumii: „Omule, trebuie să respecţi vârsta înaintată a apelor, vechimea acestei substanţe! Respect-o şi pentru că a avut cinstea de a fi locul în care se odihnea Duhul divin, care o alesese dintre toate elementele [...]”[2].

Una din formele legăturii apelor cu divinitatea o reprezintă căutarea lui Elohim – de către sfinţi şi ape – într-o lume desacralizată:

[2] Apud Maurice Cocagnac, *Simbolurile biblice. Lexic teologic*, Bucureşti, Editura Humanitas, 1997, p. 51.

BDD-V327 © 2011 Editura Universităţii de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:48:43 UTC)

„Până în cele din urmă margini privim,
Noi sfinţii, noi ***apele,*** [...]
Drumul întoarcerii nu-l mai ştim,
Elohim, Elohim!" (L. Blaga)

- **speranţa**:

Protagonistul romanului *Rusoaica*, grănicer pe îndepărtatul Nistru, privind de pe mal apa râului, cade în visare, plăsmuind un vis aproape livresc, din imagini literare. Speranţa că acesta s-ar putea *real-iza* îi dă eroului puterea de a-şi găsi un rost acolo:

„Îmi plăcea adesea să mă aşez undeva pe malul Nistrului să urmăresc jocul leneş al valurilor minuscule. Din drepturile astea, arar se vedea dincolo albul incandescent, în soare, al vreunei case la cine ştie ce depărtări. [...] Şi tocmai din peisajul încremenit, la un semn magic al destinului, avea să se întrupeze ea. *Rusoaica.* [...] pentru a o vedea mai bine, împrumutasem fetei, mult aşteptate, când trăsăturile Avdotiei Alexandrovna, sora lui Rascolnicov, când ale Zinei, ori Dariei din *Posedaţii*, ale Nataşei din *Război şi pace*, ale Nastasiei Filipovna din *Idiotul*, ale Ekaterinei Ivanovna ori Gruşencăi din *Fraţii Karamazov*, sau ale Soniei, din *Crimă şi pedeapsă*. [...] Însă dacă ar fi fost ca întâmplarea să se împlinească întocmai, întocmai după gându-mi, eu visam o subţire cazacă, palidă, cântând şi acompaniindu-se din ghitară, aşa ca într-una din micile povestiri vânătoreşti ale lui Turgheniev." (Gib. I. Mihăescu)

3. Forme simbolice

Ca orice semn important din imaginarul colectiv, apa este conotată fie pozitiv, fie negativ. Funcţionând în regim dual, ea dezvoltă semnificaţii complementare în plan moral. Astfel, din punctul de vedere al relevanţei opoziţiei bine – rău, sunt separate apele de sus de cele de jos, apele dulci de cele sărate, apele curgătoare de cele stătătoare. În registrul pozitiv se înscriu apele de sus (ploaia, roua) şi cele curgătoare (izvorul, fântâna, râul, fluviul – care sunt, în acelaşi timp, şi ape dulci), iar în registrul negativ figurează apele subterane şi cele stătătoare (balta, mlaştina, marea, oceanul).

Compararea destinului uman cu cel al apelor curgătoare ne îndreaptă atenţia exclusiv spre câteva forme de benefică simbolistică a fluidelor: spre izvorul corelat cu fântâna, respectiv spre râul, corelat cu fluviul.

3.1. Izvorul/ fântâna

Ca sursă primară a apelor curgătoare, izvorul poartă răspunderea pentru evoluţia acestora. Din punct de vedere genetic, se înrudeşte direct sau indirect cu ele. La origini, apele *mobil-izate* absorb energia izvorului,

BDD-V327 © 2011 Editura Universităţii de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:48:43 UTC)

dau curs potenţialului său de fluiditate, preiau şi duc mai departe puritatea sa.

„Râul sfânt ne povesteşte cu-ale undelor lui gure
De-*a izvorului* său taină, despre vremi apuse, sure,
Sufletul se-mbată-n visuri care-alunecă în zbor.” (M. Eminescu, *Egipetul*)

Valoarea simbolică a acestei imagini este confirmată de următoarea observaţie a lui Gaston Bachelard din lucrarea *Apa şi visele*: „Forţa vine din izvor. Imaginaţia nu ţine seama de afluenţi. Visătorul care vede apa curgând evocă originea legendară a fluviului, izvorul îndepărtat”[3].

M. Eminescu are o viziune mai subtilă chiar asupra rolului generator al izvorului. El consideră că izvorul este obligat să asigure şi în timp pomparea apei din potrivnice, pentru a nu se face vinovat de întreruperea sau de încetarea curgerii apelor. De aici, relaţia apă – timp ia forma metaforică a *timpilor răcori şi clari* în *Memento mori*:

„Colo Dunărea bătrână, liberă-ndrăzneaţă, mare,
C-un murmur rostogoleşte a ei valuri gânditoare
Ce mişcându-se-adormite merg în marea de amar;
Astfel miile de secoli cu vieţi, gândiri o mie,
Adormite şi bătrâne s-adâncesc în vecinicie
Şi în urmă din isvoare *timpi răcori şi clari* răsar.”

Precum ploaia măruntă şi roua, apa de izvor este o binecuvântare pentru om. Prietenos şi îmbietor, ivit în locuri retrase şi greu accesibile, izvorul are un farmec aparte, stimulând visul romantic:

„**Vom visa un vis ferice**,
Îngâna-ne-vor c-un cânt
Singuratice isvoare,
Blânda batere de vânt...” (M. Eminescu)

Pentru călătorul însetat, izvorul este salutar cu apa sa dulce, curată şi rece. El impresionează prin generozitatea cu care curge mereu pentru a-şi dărui apele proaspete şi energice omului, râului şi, în cele din urmă, chiar mării şi oceanului.

[3] Vezi p. 172.

BDD-V327 © 2011 Editura Universităţii de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:48:43 UTC)

Luc Benoist afirmă că „spiritul sfânt este izvor de apă vie”[4]. Probabil că cea mai tulburătoare identificare cu apa de izvor este realizată de Iisus în dialogul cu samariteanca.

„În *Noul Testament,* după ce bea din apa femeii samaritence, Iisus îi spune că el însuşi este **izvorul de apă vie**, care poate stinge setea omului, adică dorinţa lui de viaţă veşnică:

Dacă însetează cineva, să vină la Mine şi să bea.
Cel ce crede în Mine, precum a zis Scriptura: râuri de apă vie vor curge din pântecele lui (*Evanghelia după Ioan* 7, 37-39)”[5]

Imaginaţia colectivă plasează apa vie în locuri inaccesibile muritorilor: „Simbolismul fântânii cu *apă vie* este exprimat în special printr-un izvor care ţâşneşte în mijlocul grădinii, la piciorul Pomului Vieţii, în centrul Paradisului terestru, şi care se împarte după aceea în patru fluvii care curg spre cele patru direcţii ale spaţiului. În funcţie de diferitele terminologii este fântâna vieţii, sau a nemuririi, sau a tinereţii veşnice, sau fântâna învăţăturii. [...] Construcţiile care se fac în jurul unei curţi pătrate în al cărei centru se află o fântână, mai ales în ţările arabe, sunt imaginea însăşi a Paradisului terestru”. [6]

Foarte apropiat de simbolismul izvorului este cel al fântânii. În general, prin săparea unui puţ cât mai adânc se caută un izvor subteran apt să alimenteze o colectivitate.

În mituri şi în basme întâlnim fântâni cu puteri supranaturale, a căror apă îi fortifică pe cei vlăguiţi, vindecă rănile celor loviţi sau chiar îi întinereşte ori îi face nemuritori pe cei ce o beau.

Sacralitatea fântânii este relevată de locaţiile preferenţiale: lângă temple, biserici, lângă arbori sacri (în Paradis, lângă pomul vieţii), în vetrele satelor etc. Poziţia aparte şi protejarea lor de către cruci sau troiţe pentru alungarea duhurilor rele, ca şi faptul că acestea furnizează apă curată şi întremătoare explică de ce o mulţime de întâlniri speciale au loc lângă o fântână:

„La fântână, la izvor
Se-ntâlneşte dor cu dor...”

În legendele românilor apar eroi, feminini şi masculini, metamorfozaţi în fântâni. Foarte cunoscut este exemplul meşterului

[4] Gaston Bachelard, *op. cit.,* p. 73.
[5] M. Cocagnac, *op. cit.,* p. 60.
[6] *Ibidem.*

BDD-V327 © 2011 Editura Universităţii de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:48:43 UTC)

Manole, care, încercând să se salveze printr-un zbor mitic de pe acoperişul bisericii sale, naşte în locul unde a căzut

„O fântână lină
Cu apă puţină,
Cu apă sărată,
De lacrimi udată."

Suprafaţa plată şi limpede a apei fântânii este o veritabilă oglindă naturală în care oamenii se privesc pentru a-şi cunoaşte chipul. Curiozitatea şi nevoia de contemplare estetică îl determină pe om să se aplece, inocent, asupra propriei imagini. Mitologia furnizează în acest sens arhetipul narcisismului: „Narcis se duce la fântâna tainică, în adâncul pădurii. Numai acolo simte că este dublat *în mod firesc*; îşi cufundă mâinile către propria-i imagine, vorbeşte propriei sale voci. Echo nu este o nimfă îndepărtată. Ea trăieşte în fântână. Echo este întruna împreună cu Narcis. Ea este el. Are vocea lui. Are chipul lui. În faţa apelor, Narcis are revelaţia identităţii şi a dualităţii sale, revelaţia dublelor sale puteri virile şi feminine şi, mai ales, revelaţia realităţii şi a identităţii sale. Narcis nu mai spune: *Mă iubesc aşa cum sunt*, ci spune: *Sunt aşa cum mă iubesc*."[7].

În practicile premaritale la români, fata se apleacă asupra apei fântânii cu speranţa de a vedea pe oglinda acesteia chipul viitorului soţ: „Privind noaptea în apa fântânii – acest canal de comunicare cu lumea spiritelor de dincolo – fata de măritat încearcă să desluşească chipul ursitului"[8].

3.2. Râul/ Fluviul

Am pornit de la analogia dintre cursul apelor curgătoare şi cursul vieţii omeneşti. De la izvor, la pârâu, râu, fluviu, acumularea de ape poate fi interpretată metaforic drept o îmbogăţire de experienţă vitală desfăşurată pe fundalul marii treceri.

„Coborând munţii, purtându-şi apele sinuoase spre văi, pierzându-se în lacuri sau mări, râul/ fluviul simbolizează existenţa umană şi curgerea acesteia cu toate dorinţele, sentimentele, năzuinţele sale şi nenumăratele lor modificări"[9].

Mişcarea apelor le conferă un statut aparte: cel de participante la circuitul universal. În credinţele românilor, Apa Sâmbetei, de pildă,

[7] Gaston Bachelard, *op. cit.*, p. 30.
[8] I. Evseev, *Enciclopedia semnelor şi a simbolurilor culturale*, Timişoara, Editura Amarcord, 1999, p. 156.
[9] J. Chevalier, A. Gheerbrant, *op. cit.*, vol. al II-lea, p. 62.

BDD-V327 © 2011 Editura Universităţii de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:48:43 UTC)

izvorăşte de sub pomul vieţii din Paradis, înconjoară Pământul de câteva ori (trei, şapte, nouă) şi se varsă în Iad. Tot ce „se duce pe Apa Sâmbetei" este sortit pierderii definitive.

Aceste ape pot face legătura dintre lumi, în special dintre lumea celor vii şi lumea celor morţi. De aceea, există obiceiul de a trimite lumânări şi haine şi, la unele popoare chiar trupuri neînsufleţite în lumea de dincolo, încredinţându-le apelor. „În riturile de pomenire a morţilor, mai ales în sărbătoarea denumită *Paştele Blajinilor*, pe malurile sau pe apele curgătoare se puneau în blide de lemn sau în jumătăţi de dovleac scobit coji de ouă, fărâmituri de cozonac şi lumânări aprinse, cărora li se dădea drumul pe apă ca să ajungă în *Ţara Rohmanilor*."[10].

Fluiditatea şi dinamica fluviilor tenace le masculinizează. Numeroase fluvii au fost asociate unor eroi masculini. „Bătrânul Istru sau Donaris, cum îi spuneau traco-geţii, era înconjurat de o asemenea aureolă sacrală, încât Traian, la trecerea oştirii sale peste Dunăre, a trebuit să-i aducă sacrificii, iar chipul bătrânului Danubius e înfăţişat, antropomorfizat, pe Columna lui Traian, ridicată după supunerea Daciei."[11].

În *Memento mori*, M. Eminescu evocă *Danubiul*, folosind numele dat acestui fluviu de către romani:

„ – Decebal – el strigă-n nouri – îi detun, îi iau în goană
Şi *Danubiul* o să beie a lor sacre legiuni."

Simfonia Vâltavei a lui Smetana sau **Cartea Oltului** a lui Geo Bogza, care urmăresc, în registre semiotice diferite, *ab initio* cursurile unor râuri, sunt producţii artistice „bune pentru eternitate", cum spuneau vechii greci.

Există cineva – scriitor sau muzician – care să fi urmărit şi tălmăcit simbolic cursul Dunării? De la izvorul din Munţii Pădurea Neagră până la vărsarea în Marea Neagră? Dunărea vine din întuneric şi se duce în întuneric. Din punct de vedere semiotic, nu există niciun dubiu în acest sens, preexistenţa şi postexistenţa fiind puse în artă sub semnul negrului. Iar negrul simbolizează veşnicia. Între cele două extreme de întuneric, câtă lumină, câtă strălucire şi, mai ales, câtă semnificaţie în curgerea milenară a Dunării!

Ioan Botezătorul a botezat primii creştini în Iordan, pentru a trimite pe ape curgătoare păcatele de care se leapădă trupul şi sufletul. La creştinii ortodocşi, în memoria acestui eveniment, în ajunul Sfântului Ioan se

[10] R. Vulcănescu, *Mitologia română*, Bucureşti, EA, 1987, p. 453.
[11] I. Evseev, *op. cit.*, p. 165.

BDD-V327 © 2011 Editura Universităţii de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:48:43 UTC)

sărbătoreşte Boboteaza, care presupune şi botezul cel mare al apelor. În localităţile situate pe malul Dunării se aruncă, cu acest prilej, crucea în marele fluviu. Câţiva bărbaţi se aruncă „după cruce", în ideea că i se iartă toate păcatele celui ce o aduce înapoi. Un împătimit al Dunării natale este Fănuş Neagu, care include un asemenea episod în capodopera sa *Îngerul a strigat*:

„Erau treizeci şi trei cei care urmau să se arunce să caute crucea – unul pentru fiecare an al lui Christos – şi se înghesuiră într-o baracă de scânduri folosită vara ca vestiar de către funcţionarii portului. [...] capul bisericii brăilene invocă duhul sfânt să coboare în «largă această apă, ca odinioară în matca Iordanului» şi, sforţându-se, trimise crucea cu podoabe de argint departe în valuri. Chiuind, în clipa următoare, Chiscăneanu se repezi pe gheaţă cu o sanie pusă din vreme sub mal – sutele de oameni, biciuiţi de viscol, urlau, mugeau, cuprinşi de o totală beţie a simţurilor – şi se rostogoli în apă, bătând caraghios din braţe. Iar pe deasupra lui, lovind apăsat pragul din bârne solid îmbucate, ca să-şi încerce norocul, săriră ceilalţi treizeci şi doi de inşi, unii, cei mai mulţi, strangulaţi de spaimă, alţii cu sângele înţepat de vinul care fierbe, fără să se acrească vreodată, numai în vinele îndrăzneţilor sau disperaţilor. […] Cei treizeci şi trei se scufundau şi se ridicau, împingându-se şi îmbrâncindu-se, Chiscăneanu, în buza gropanului […] îşi clătea gura cu apă, înfiorând-o pe nevasta prefectului care avea dantura măcinată de carii, când deodată, Costică Banaurs, înotând acolo unde era înghesuiala mai mare, scoase un răcnet neomenesc.

– Fraţilor!... Tâlharii!... şi dispăru în adânc, cu braţele adunate deasupra burţii, iar apele îi trecură trupul înjunghiat sub podul de gheaţă al Dunării.

Adică în fum şi uitare. Sau în legendă."

4. Corespondenţe

Contemplarea unei ape curgătoare este o sursă de nostalgie, dacă raportăm, în mod firesc, apa la om, din perspectivă temporală. Dat fiind că privirea fixată într-un anumit loc are de-a face clipă de clipă cu alte ape, romanii au ticluit, după model grecesc, dictonul „Bis in idem flumen non descendimus".

Suntem nostalgici: curgerea apei ne aminteşte de trecerea noastră prin viaţă. Apa învinge obstacole pentru a merge mai departe, adică pentru a menţine între malurile ei un flux neîntrerupt. Asemenea ei, noi înşine căutăm să răzbim în viaţă pentru a ne afla, cât mai multă vreme, plini de vitalitate, în propriul flux existenţial.

„Dacă oamenii străbat lumea cântând şi vocea lor e puternică, iar calea pe care şi-o taie între un orizont şi altul, de o neîntrecută cutezanţă, poate că totul se petrece astfel, pentru că în ei mai dăinuie tumultul marilor fluvii." (Geo Bogza, *Cartea Oltului*)

BDD-V327 © 2011 Editura Universităţii de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:48:43 UTC)

Străbatem lumea. Înspre un sfârşit tot mai apropiat. „Cu fiecare clipă care trece” (v. L. Blaga). Călătorim dintr-o parte în alta. Cât mai avem timp. Suntem ca valurile în curgerea noastră. Realizăm naturaleţea acestui fapt. Şi totuşi suntem trişti, precum Eminescu în interogaţia sa retorică:

„De ce mă întristează
Că valurile mor,
Când altele urmează
Rotind în urma lor?”

Raţionamentul eminescian este corect. Acesta este cursul. Aceasta e curgerea. Trebuie să le privim cu seninătate. Cu demnitate. Căci nimic nu se poate sustrage marii treceri:

„Bătrânii spun că apa trece
Şi spun că pietrele rămân.
Dar lucrul altfel se petrece
Pe vechiul nostru glob bătrân.
Că piatra, orişicât de tare,
Se macină şi trece stând.
Iar peste trista-i măcinare
Doar apele rămân, curgând!” (M. Codreanu)

Bibliografie

BACHELARD, Gaston, *Apa şi visele*, Bucureşti, Editura Univers, 1995.

BENOIST, Luc, *Semne, simboluri şi mituri*, Bucureşti, Editura Humanitas, 1995.

BORCHIN, Mirela-Ioana, *Prelegeri de lingvistică*, Timişoara, Editura Excelsior Art, 2010.

COCAGNAC, Maurice, *Simbolurile biblice. Lexic teologic*, Bucureşti, Editura Humanitas, 1997.

EVSEEV, Ivan, *Enciclopedia semnelor şi a simbolurilor culturale*, Timişoara, Editura Amarcord, 1999.

VULCĂNESCU, Romulus, *Mitologia română*, Bucureşti, EA, 1987.

BDD-V327 © 2011 Editura Universităţii de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:48:43 UTC)